

Bratislava, 8. júna 2018

Stanovisko iniciatívy To dá rozum k vládnemu návrhu zákona, ktorým sa mení a dopĺňa zákon č. 131/2002 Z. z. o vysokých školách a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia niektoré zákony, ako aj k vládnemu návrhu zákona o zabezpečovaní kvality vysokoškolského vzdelávania

Na návrh vlády SR budú predmetom 2. a 3. čítania v Národnej rade SR aj dve právne normy, ktorých schválenie v predloženej podobe hrozí znížením transparentnosti a odbornosti hodnotenia kvality vysokých škôl. Súčasne je ohrozená objektívnosť financovania výskumnej a vývojovej činnosti vysokých škôl na Slovensku. Iniciatíva To dá rozum identifikovala v uvedených právnych normách závažné nedostatky, týkajúce sa najmä dvoch oblastí: nezávislosť a odbornosť hodnotenia vzdelávania a výskumnej, vývojovej a umeleckej činnosti vysokých škôl.

Prvá zásadná výhrada je, že napriek deklarovaným snahám ministerstva školstva zvýšiť nezávislosť hodnotenia kvality vysokých škôl, predložené právne normy predpokladajú presný opak - podstatné zvýšenie vplyvu ministerstva na hodnotenie kvality vysokých škôl. Na rozdiel od súčasného stavu, si ministerstvo berie na seba definovanie kritérií (štandardov) pre hodnotenie vnútorného systému kvality vysokých škôl (základ inštitucionálnej akreditácie), študijných programov a pre uskutočňovanie habilitačného konania (na udeľovanie titulov docent) a konania na vymenúvanie profesorov, ako aj pre hodnotenie výskumnej, vývojovej a umeleckej činnosti VŠ.

Ministerstvo však nemá dostatočnú odbornú kapacitu, aby pokrylo jednotlivé oblasti výskumu a študijných programov a vedelo pre ne definovať akreditačné kritériá (štandardy) pre akreditáciu, ako aj pre hodnotenie výskumnej a vývojovej činnosti pre účely financovania. V súčasnosti tieto kritériá navrhuje Akreditačná komisia, ktorá je zostavená z odborníkov pre jednotlivé oblasti výskumu. Tí sa danej oblasti dlhodobo venujú a majú prehľad o dôležitých trendoch, publikačných zvyklostiach, či umeleckých výkonoch špecifických pre danú oblasť. Zákon však predpokladá zrušenie Akreditačnej komisie a jej nahradenie Akreditačnou agentúrou a komisiou pre hodnotenie výskumnej, vývojovej a umeleckej činnosti s nejasnými kritériami výberu jej členov.

Ide o dôležitú problematiku, pretože od kritérií pre hodnotenie študijných programov, habilitačného a inauguračného konania a vnútorného systému kvality

sa bude odvíjať možnosť poskytovať študijné programy, menovať docentov a navrhovať profesorov. Inými slovami ide o otázku existencie vysokej školy a jej činností.

Existenciálny vplyv na činnosť vysokej školy bude mať aj navrhovaný spôsob hodnotenia výskumnej, vývojovej a umeleckej činnosti, ktorý bude jedným z aspektov hodnotených pri udelení akreditácie habilitačného a inauguračného konania novou Akreditačnou agentúrou. Zároveň to bude jedným z kritérií pre pridelenie inštitucionálneho financovania výskumu a vývoja na verejných vysokých školách. Inštitucionálne financovanie výskumu a vývoja je pridelené v rámci dotácií zo štátneho rozpočtu a tvorí veľkú väčšinu prostriedkov verejných vysokých škôl na tieto činnosti.

Druhým závažným nedostatkom, tentokrát v návrhu zákona o zabezpečení kvality vysokoškolského vzdelávania, je najmä spôsob nominácií členov Výkonnej rady novej Akreditačnej agentúry. V zákone nie je nastavený mechanizmus, ako bude zabezpečené, tak ako to je v súčasnosti v prípade Akreditačnej komisie, že každá, resp. väčšina vedných a umeleckých oblastí v nej bude mať zastúpenie. Hrozba, že nebudú dostatočne zastúpené rôznorodé vedné/umelecké oblasti vyvoláva otázky, ako bude Výkonná rada Akreditačnej agentúry schopná zostaviť zoznam hodnotiteľov (identifikácia špičkových odborníkov v konkrétnych oblastiach) a z nich zostaviť pracovné skupiny realizujúce hodnotenia kvality v rôznych oblastiach vzdelávania a vedeckej a umeleckej činnosti VŠ. Je nanajvýš otázne, ako za týchto podmienok budú vedieť členovia Výkonnej rady posúdiť návrhy na udelenie/neudelenie akreditácie v odbore, v ktorom sa nikto z nich nebude orientovať.

Identifikované nedostatky hroziace podstatným znížením transparentnosti procesu posudzovania kvality vzdelávania a vedeckej a umeleckej činnosti a tiež znížením kvality samotného procesu nie je možné riešiť pozmeňujúcimi návrhmi. Vzhľadom na negatívny dopad, aký môžu mať predložené právne normy na uvedené oblasti, požadujeme ich stiahnutie a prepracovanie.

TO DÁ ROZUM: je iniciatíva pripravujúca ucelenú zmenu vzdelávania postavenú na analýze problémov v praxi a na príkladoch dobrej praxe zo Slovenska a zahraničia.

Projekt je podporený z Európskeho sociálneho fondu prostredníctvom programu Efektívna verejná správa.